

Polecenia podsumowujące

1. Omów działalność Komisji Edukacji Narodowej.
2. Przedstaw dorobek kulturalny Rzeczypospolitej za panowania Stanisława Augusta.
3. Oceń wkład Stanisława Augusta w rozwój kultury polskiej w czasach oświecenia.

Kultura oświecenia
w czasach stanisławowskich

Podsumowanie

36

◆ Czasy stanisławowskie

Znaczący wkład Stanisława Augusta Poniatowskiego w rozwój polskiej kultury oświeceniowej. Objęcie królewskim mecenatem architektów, malarzy, rzeźbiarzy, polskich pisarzy i ludzi nauki.

◆ Obiady czwartkowe

Salon literacki Stanisława Augusta.

1770 – pierwsze spotkanie zorganizowane przez króla.

Główni uczestnicy: Stanisław Konarski, Hugo Kołłątaj, Ignacy Krasicki, Adam Naruszewicz, Ignacy Potocki.

Tematyka spotkań: dzieła filozoficzne, nowe prądy w literaturze i sztuce, osiągnięcia naukowe, polityka.

◆ Literatura oświeceniowa w Rzeczypospolitej

Ważna rola literatury w kształtowaniu oświeceniowej świadomości społecznej.

Nawiązywanie do aktualnych wydarzeń oraz wspieranie reformy państwa.

Cechy charakterystyczne: dydaktyzm, racjonalizm, pochwała rozumu, entuzjazm dla wynalazków i odkryć naukowych, potępienie zabobonów i obskurantyzmu.

Główni przedstawiciele: Ignacy Krasicki, Julian Ursyn Niemcewicz.

◆ Prasa doby stanisławowskiej

Istotna rola w kształtowaniu opinii publicznej.

Najważniejsze czasopisma założone z inicjatywy króla: „Monitor”, „Zabawy Przyjemne i Pożyteczne”.

◆ Szkoła Rycerska

1765 – założenie szkoły z inicjatywy Stanisława Augusta.

Kształcenie synów szlacheckich na świadomych obywateli.

Nauka języków obcych, przedmiotów ścisłych, literatury i historii.

Absolwenci – Józef Hoene-Wroński, Tadeusz Kościuszko, Julian Ursyn Niemcewicz, Józef Sowiński.

◆ Komisja Edukacji Narodowej i reforma oświaty

1773 – powołanie przez sejm Komisji Edukacji Narodowej.

1775 – powstanie Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych.

Do 1780 – opracowanie przez KEN nowych programów nauczania i organizacji systemu szkolnictwa.

Reforma uniwersytetu w Krakowie oraz akademii w Wilnie.

◆ Biblioteka Załuskich

1747 – założenie biblioteki w Warszawie.

Pierwsza biblioteka publiczna w Rzeczypospolitej, jedna z pierwszych na świecie.

1794 – księgozbiór liczący ponad 400 tys. druków i 12 tys. rękopisów.

◆ Teatr Narodowy

1765 – powstanie z inicjatywy króla polskiego Teatru Narodowego w Warszawie.

1790 – dyrektorem Wojciech Bogusławski.

Upowszechnianie idei oświecenia i wychowywanie publiczności przez pisane specjalnie w tym celu sztuki.

◆ Mecenat artystyczny Stanisława Augusta

Rozwój sztuki możliwy głównie dzięki mecenatowi artystycznemu króla oraz magnatów.

Styl stanisławowski – łączenie form klasycznych z barokowymi.

Najważniejsi malarze

• Bernardo Bellotto zwany Canalettem

• Marcello Bacciarelli

Najważniejsi architekci

• Dominik Merlini

• Jan Chrystian Kamsetzer

Polecane publikacje

M. Borucki, *W kręgu króla Stanisława*, Warszawa: Mada, 1998.

J. Łojek, *Stanisław August Poniatowski i jego czasy*, Warszawa: Wyd. Normalizacyjne Alfa-Wero, 1998.

J. Łojek, J. Myśliński, W. Władyka, *Dzieje prasy polskiej*, Warszawa: Interpress, 1988.

